

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY.

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Const. C. Angelescu. — Câteva știri nouă relative la un proiect de Cod civil întocmit în 1862—1863.

Andrei Rădulescu. — „La magle dans l'ancien droit roumain“ de C. Stroiescu (Bibliografie).

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S. III.* — Cambie. — Soț emitent. — Transmitere prin gir de soție. — Autorizație maritală implicită, (Ion Eurtună cu Maria Dumitrescu).

— Transport (Contract de). — Transport de mărfuri. — Transport de persoane. — Acțiune în justiție. — Prescripțiune.

Franța Popovici cu Minist. pe Război și Direcția C. F. R. *Curtea de Apel din București, S. IV.* — Dotă. — Imobil dotal. — Instrăinare. — Terțiu achizitor.

Elena și Petre Marinescu cu Societatea «Matalica» *Tribunalul Covurului S. I.* — Accelerarea judecăților. — Nedepunerea întâmpinării. — Dreptul părătului de a se apăra. (E. Kirshtein cu Primăria Galați și altu).

Câteva știri nouă relative la un proiect de cod civil întocmit în 1862—1863.

S'a susținut vreme îndelungată, că codul civil român ar fi fost în întregime elaborat numai în șase săptămâni. Dimitrie Alexandresco, în prima ediție a lucrării sale monumentale, arată că, la 10 Octombrie 1864, diferitele capitole ale Codului Napoleon fuseseră împărțite, pentru prelucrare, între membrii consiliului de Stat și că la 4 Decembrie, în acelaș an, noul cod civil al României era deja publicat¹⁾. Nacu, la rândul lui, afirmă că această importantă legiuire fusese redactată, ba chiar și sancționată de Domnitor, în 40 de zile²⁾. Graba aceasta, cu dreptate, a fost asupra criticată. Părea însă surprinzător ca, într'un spațiu de timp atât de scurt, să se fi putut întocmi o legiuire așa de voluminoasă. Căci, numai simpla traducere a celor 1914 articole, care dacă nu e întodeauna prea îngrijită, în orice caz este destul de corectă, ar fi necesitat timp mai îndelungat. Dacă mai adăogăm că diferitele părți ale codului, lucrute de redactori diferiți, inspirati de concepții deosebite, au trebuit să fie coordonate, revizuite, îndreptate, în sfârșit puse în armonie cu modificările aduse modelului francez, ne vom convinge lesne că în șase săptămâni o asemenea lucrare cu greu putea fi realizată.

1) D. Alexandresco, *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român*, ed. I, vol. I, p. XXIII

2) C. Nacu, *Dreptul civil român*, I, p. 32.

În 1904, s'a publicat în revista „Dreptul“, de către d-l G. Nedelcu, un interesant studiu, privitor la izvoarele codului civil român³⁾. Intemeiat pe documente culese din chiar arhiva ministerului de justiție, d-l Nedelcu arăta că în 1864 nu s'a elaborat în întregime codul nostru civil — ceea ce ar fi fost de altminteri cu neputință, din cauza timpului prea scurt — ci că, cu acel prilej, s'a revizuit numai, dându-i-se forma definitivă, un proiect mai vechi, la a cărui întocmire se lucrase încă din 1862. Aceste, pe cari se sprijinea această constatare, în special referatul dela 23 Noemvrie 1864, adresat Consiliului de Miniștri de către Ministrul de Justiție⁴⁾, erau de o claritate desăvârșită și înlăturau definitiv orice îndoială.

De curând, într'o comunicare ținută la Academia Română, d-l Andrei Rădulescu a cercetat amănunțit fazele, prin cari a trecut elaborarea codului civil român⁵⁾. Aducând numeroase știri nouă, însoțindu-le cu o pătrunzătoare analiză, Domniasa ajunge la aceeaș concluzie ca și d-l Nedelcu. Rămâne așa dar definitiv stabilit, că legiuitorul dela 1864 n'a întocmit în întregime un cod civil nou, ci doar a desăvârșit un proiect mai vechi, redactat în 1862-1863.

* * *

Deși, se ridicase puțin vălul, care acoperise o pagină atât de interesantă a istoriei dreptului român, totuș au perzistat destule incertitudini. În primul rând, nu se știa din cine era alcătuită comisiunea, care redactase, în 1862-1863, proiectul amintit. D-l Nedelcu recunoștea că actele păstrate la Ministerul Justiției nu dădeau nici o informațiune, în această privință⁶⁾. Un pas mai departe a fost însă făcut de d-l A. Rădulescu. Domniasa a reproduș, după Monitorul Oficial, No. 167 dela 31 Iulie 1862, lista unei comisiuni, care fusese numită pentru a pregăti unificarea legislației Principatelor și din care făceau parte: Dimitrie Roset, Ludovic Steege, Costache Donescu, consilieri ai Curții de

3) *Dreptul*, No. 9 și 10 din 1904. Studiul acesta a fost retipărit sub titlul: *Textul autentic al codului civil român*, București, 1905.

4) Vezi Nedelcu, *op. cit.*, p. 20—21.

5) Andrei Rădulescu, *Șasezeci de ani de cod. civil*, București, 1926.

6) G. Nedelcu, *op. cit.*, p. 21.

Casație, T. Veisa, Procuror de secție la Casație, Gh. Crețeanu, Gr. Filitis, Președinte al Curții de Apel secția II, D. P. Marțian, șeful of. statistic, P. Teulescu, administrator general al temnițelor. „Această comisiune — scrie d-l A. Rădulescu — a avut în atribuțiile sale unificarea legislativă în genere. Deoarece n'avem dovezi că s'ar fi instituit altă comisiune pentru codul civil, de sigur că a „ceasta a lucrat la înfăptuirea noii legi civile⁷⁾.” Argumentarea e cât se poate de justă. Concluzia ei se adevărește prin numeroase dovezi. Astfel, Alex. Crețescu, care fusese membru al Consiliului de Stat și care deci era în măsură să fie bine informat, ocupându-se de redactarea codului nostru penal, arată că un proiect fusese întocmit de comisiunea instituită de guvern în 1862. După ce el dă numele membrilor acelei comisiuni, cari sunt cei arătați de d-l A. Rădulescu, el adaugă că tot această comisiune „a elaborat proiectul primitiv al Codicului civil, care asemenea s'a fostu supusu de „gubernu Adunării electivă în sesiunea 1862-1864⁸⁾.” O altă dovadă va reeși din actul, pe care îl vom publica mai jos.

În al doilea rând, nu se știa aproape nimic cu privire la timpul când comisiunea a terminat întocmirea proiectului de cod civil⁹⁾. D-l A. Rădulescu presupunea că „activitatea ei a continuat și în 1863, poate și în 1864¹⁰⁾.” Lipsa de știri precise aducea această nesiguranță.

Atunci când, la 27 Iulie 1862, se hotărîse numirea unei comisiuni pentru pregătirea unificării legislative, gândul tuturor era ca opera de unificare să fie cât mai curând realizată. Această preocupare o vădește graba, cu care au fost încheiate actele necesare pentru numirea comisiunii. Referatul Primului-Ministru către Consiliul de Miniștri, Jurnalul Consiliului de Miniștri, raportul adresat Domnitorului, în sfârșit, decretul de numire semnat de Cuza-Vodă, au fost toate redactate și iscălite într-o singură zi. În fiecare din aceste acte se prevedea lămurit că „cuvîncioasele” proiecte trebuiau să fie terminate până la deschiderea apropiatei sesiuni a Adunării legiuitoare, pentru a putea fi de îndată înfățișate acesteia¹¹⁾.

Un asemenea sfat era cu neputință să fie în totul urmat. S'a lucrat desigur mult și s'a lucrat iute. Atât de iute, încât numeroase proiecte de legi din cele mai importante, depuse pe biroul Adunării, așteptau zadarnic să fie votate. Actul, pe care îl publicăm mai jos, arată cât de fecundă a fost opera comisiunii.

La 26 Martie 1863, Președintele de Consiliu adresa Domnitorului Alexandru Ioan Cuza următorul raport:

Prea Înălțate Doamne,

Comisiunea însărcinată cu unificarea legilor, prin Domnescul Măriei Voastre Decret de la 27 Iulie 1862 sub No. 551, dupe ce

a elaborat mai multe proiecte de legi cari stau depuse pe Biroul Adunării de Ministeriul actual, precum: Legea Organică administrativă, aceea a Consiliului de Stat, a desvoltării instituțiilor Municipali, a Comunelor rurale, a Consiliurilor Generale de Districte și a Consiliurilor de Prefecturi, a Constrângerii corporale, Condica și procedura penală, revisuite și complectate, a terminat acum cea mai mare parte din Condica Civilă.

Tot de odată având în vedere că D. D. Gheorghie Costa-Foru și Vasile Boerescu au primit a fi însărcinați de Măria Voastră cu însemnătoarea lucrare a Procedurii Condicii Civile, sub-semnatul vine a supune la Înalta Măriei voastre semnătură, Proiectul de Decret pentru această însărcinare, spre înlesnirea căria li se va da atât testul zisei Condicii cât și ori care alte științe de cari ar avea trebuință, pentru ca astfel să poată fi odată gata la deschiderea Adunării Legiuitoare. Condica Civilă și procedura ei.

Sunt cu cel mai profund respect, Pré Înălțate Doamne, al Măriei Voastre, pré plecat și pré supus servitor, Ministru Secretar de Stat, Președinte Consiliului Miniștrilor.

No. 405, Martie 26.

N. Crețulescu¹²⁾.

Actul acesta prezintă un mare interes prin nouitatea informațiilor sale. Rezultă din el, că comisiunea numită la 27 Iulie 1862 a fost aceea care a întocmit proiectul de cod civil, după cum, de altminteri, afirmase și Alex. Crețescu. Dar pe lângă aceasta, se mai vede că, la 26 Martie 1863, era gata „cea mai mare parte din Condica Civilă” și că până la deschiderea sesiunii ordinare a Adunării, proiectul trebuia să fie terminat în întregime. Se luminează astfel, încetul cu încetul, împrejurările din vremea aceea, rămase până acum prea puțin cunoscute.

Redactarea codului civil a continuat și a fost desigur terminată în curând. Căci, în mesagiul citit în Adunarea Legislativă la 3 Noemvrie 1863, cu prilejul deschiderii sesiunii ordinare a anului 1863-1864, Cuza anunța depunerea legii „pentru unificarea Codicilor Civil, Penal și Comercial în toată România¹³⁾.” Fără îndoială că, la acea dată, proiectul de cod civil trebuia să fi fost definitiv întocmit. Altminteri, depunerea lui în Parlament ar fi fost inutilă, votarea lui fiind imposibilă; iar pasagiul de mai sus al mesagiului domnesc n'ar fi avut nici un rost.

Guvernul se sili, pe cât fu în putința lui, să grăbească votarea legilor de unificare.

În sesiunea 1863-1864, Adunarea, deși foarte ocupată de felurite lucrări și divizată de multe și mărunte ambițiuni, găsi totuș timp suficient pentru a discuta și a vota numeroase legi, precum: legea contabilității generale a Statului, legea Comunală, legea consiliilor județene, codul penal și codul

7) A. Rădulescu, *op. cit.*, p. 5.

8) Alex. Crețescu, *Comentariu alu Codiciloru României (Codice Penale)*, București, 1866, p. 2.

9) G. Nedelcu, *op. cit.*, p. 26—27.

10) A. Rădulescu, *op. cit.*, p. 5.

11) Monitorul Oficial, No. 168 din 1862.

12) *Monitorul Oficial*, No. 63 dela 28 Martie 1863. Cuza a iscălit în aceeași zi decretul, prin care însărcina pe B. Boerescu și pe Costa-Foru cu elaborarea codului de procedură civilă.

13) *Desbaterile Adunării Generale a României*, Sesiunea 1863—1864, No. 1, p. 2.

de proiedură penală, legea Instrucțiunii Publice, Bugetul, legea cumulului, legea pentru organizarea judecătorească, etc. Dintr'o expunere a lucrărilor guvernului, reese că el hotărâse să prezinte Parlamentului, în acea sesiune, și proiectul de cod civil, dar numai Cartea I-a și a II-a și patru titluri din Cartea a III-a, câte ar fi fost, pe atunci, gata tipărite¹⁴). Această hotărâre el se grăbi să o aducă la îndeplinire. În adevăr, procesele-verbale ale Adunării Generale menționează că, în ședința dela 15 Ianuarie 1864, Ministrul de Justiție a citit mesajul domnesc, prin care se trimetea în cercetarea Adunării primele trei cărți ale codului civil. În aceeaș ședință, s'a decis ca proiectul să fie examinat de comisiunea judecătorească¹⁵). Alte lămuriri lipsesc.

În această sesiune, în care se adoptase legi atât de numeroase și de importante, în care se unificase dreptul penal și procedura penală, s'ar fi votat tot asemenea, cu cel mai mare entuziasm, atât codul civil, cât și oricare altă lege de unificare. Prorogarea Adunării la 15 Aprilie 1864, urmată de Revizura de Stat dela 2 Mai, au pus capăt acestei rodnice activități, reforma agrară devenind preocuparea de căpetenie a clasei cârmuitoare. Abia la 11 Iulie 1864 Domnitorul Cuza, gândindu-se din nou la unificarea legislației Principatelor, trimise Consiliului de Stat un mesaj, prin care îl invita să elaboreze neîntârziat „o condică civilă cu procedura ei¹⁶”. Pare ciudat faptul că, în mesajul domnesc, nu se pomeneste absolut nimic de proiectul întocmit în 1862-1863. Explicația s'ar putea găsi, poate, în aceea că intenția Domnitorului era să se redacteze o legiuire nouă, care să fie pusă în concordanță cu starea de lucruri rezultată din lovitura de Stat dela 2 Mai. Această intențiune el o arătase destul de lămurit, în aceeaș zi, în adresa prin care ceruse Consiliului de Stat să modifice codul penal adoptat de Adunarea dizolvată¹⁷). Studiile d-lor Nedelcu și A. Rădulescu au făcut dovada deplină că Consiliul de Stat, în cele șase să-tămâni din toamna anului 1864, n'a făcut decât să desăvârșească vechiul proiect de cod civil dela 1862-1863.

Cunoașterea amănunțită a cuprinsului acestui important proiect ar prezenta un mare interes, întrucât ar contribui la o interpretare cât mai exactă a textelor actuale. Totuș, în ciuda tuturor cercetărilor întreprinse prin arhivele publice, el n'a putut fi găsit până astăzi. Conținutul lui a rămas aproape în întregime necunoscut, exceptând unele informațiuni răslețe, pe cari Alex. Crețescu le dă în „Comentariile” sale. Poate ca, în Arhiva Adunării Deputaților, printre dosarele ședinței dela 15 Ianuarie 1864, să se descopere cândva acest însemnat document al istoriei dreptului român.

Constantin C. Angelescu

BIBLIOGRAFIE

LA MAGIE DANS L'ANCIEN DROIT ROUMAIN

(Rapprochements avec le droit romain)

de C. STOICESCU

În Apus, unde munca intelectuală reprezintă ceva mai mult decât în alte părți, un grup de învățați s'au gândit să sărbătorească pe un distins cercetător în materia dreptului roman, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de profesorat la Facultatea de Drept a Universității din Bruxelles.

Drept omagiu, 43 de universitari, aproape din toate țările, au alcătuit 2 volume, intitulat: „*Mélanges de Droit romain dédiés à Georges Cornil*” (I de 590 pag. II de 663 pag.).

Publicațiunea a fost întocmită sub direcțiunea d-lor Paul Collinet, cunoscutul profesor dela Paris și Fernand de Visscher, profesor la Gand.

Din ea s'a oferit câte un exemplar principalelor Academii și între acestea a fost cuprinsă și Academia Română.

Printre colaboratori găsim numeroase personalități ilustre din această specialitate: francezi, englezi, belgieni, italieni, spanioli, polonezi, olandezi, greci, etc. Mulți au scris în limba patriei lor, unii în latinește, aproape majoritatea în franțuzește.

Nu mă gândesc să analizez atâtea studii așa de valoroase. Este bine, totuși — să semnalez unele care pot interesa și pe cei ce nu sunt romanști; de pildă: „*Notre enseignement du Droit Romain. Ses ennemis et ses défauts*” de Appleton; „*Le recrutement des fonctionnaires et les Universités dans l'Empire byzantin*” de Andréades, profesor la Atena; „*Le Droit local dans les constitutions pré-diocletiennes de Taubenschlag*, profesor la Cracovia; „*Le Droit romain à Montpellier en 1793*” de Viard, profesor la Montpellier; „*Influssi di Diritto romano sur una legislazione slavo-serba*” de Zocco-Rosa, profesor la Catane, etc., etc.

* * *

Între acești învățați găsim și un Român: d-l Const. Stoicescu, profesor de Drept roman la Facultatea din București.

În volumele închinat savantului belgian, d-l Stoicescu a avut ideea foarte nemerită să publice ceva din dreptul nostru, care însă e în legătură strânsă cu dreptul roman.

D-sa a scris un studiu de 40 pag. cu titlul: „*La magie dans l'ancien droit roumain*” (rapprochements avec le droit romain).

Arătând că romanștii moderni apelează într'o largă măsură la lingvistică, la folklor, la arheologie, la drept comparat spune că una din chestiu-

14) *Monitorul Oficial*, No. 40 dela 19 Feb. 1864.

15) *Desbaterile Adunării Generale a României*, Sesiunea 1863—1864, no. 66, p. 524.

16) Dim. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, I, partea I-a, ed. III-a, p. 37, nota 2

17) I. Tanovicănu, *Tratat de drept și procedură penală*, I, ed. II-a, p. 219.

nile în care s'au utilizat acestea și care a jucat un foarte mare rol în societățile vechi este chestiunea magiei. Ea se găsește nu numai la origina religiei și a dreptului ei „la fiecare pas, la fiecare act al omului primitiv dela naștere până la moarte“.

D-sa și-a propus să aducă o contribuție menită, dacă nu să scoată la iveală noi aspecte ale problemei cel puțin să procure materiale inedite, care ar putea fi utile.

Cum n'a voit să facă o lucrare de etnologie sau de folklor a căutat să evite amănunțele de prisos asupra ceremoniilor magice și asupra mijloacelor de vrăjitorie propriu zise, ocupându-se în special de origina și efectele lor juridice.

După ce a expus în scurt isvoarele Dreptului românesc și valoarea lor, a intrat în subiect cercetând formele magiei, albă și neagră; pentru aceasta a utilizat literatura populară, în special colecțiile: Marion, Zanne, Gorovei, etc., a vorbit despre descântece, vrăji, farmece, desfacerea lor, dând explicațiile trebuincioase în ce privește etimologia, sensul, rostul lor și modul cum se fac.

A urmărit apoi chestiunea și în legile vechi, arătând ce se înțelegea prin vrăjitori, faptele ce pot săvârși, cum topește ceara, plumb, cositor, cum pot „lega“ pe roți pentru a-i împiedeca să se unească, cum au puterea de a prezice din stele, a ghiei cu ghiocul, de a invoca diavoli și morții prin intermediul cărora pot porunci elementelor să schimbe soarta, să cunoască viitorul, să trimeată cuiva boala și moartea.

A amintit despre năluci, stafii, despre deochiu, despre strigoi, de pură origină latină: *umbræ errantes*; a atras atenția că uneori se aseamănă chiar termenii latini cu cei românești, ca: luat din iele, — *furor* ca și *fur*, derivat din *ferre*—a luat cu sine.

A pomenit despre obiectele, de care se servește vrăjitorul, de timpul în care lucrează, menționând noaptea Sf. Andrei ca foarte prielnică.

Acestea — expuse metodic, într'o formă clară — sunt cuprinse într'o serie de considerațiuni asupra asemănării lor cu superstiții similare dela Chinezii, Chaldeenii, Indieni, Egipteni, Greci și mai ales Romani. Cu ajutorul unui bogat material a isbutit să dovedească pe deplin existența acestor asemănări, care sunt de un interes deosebit și pentru știință și pentru noi, Români.

Prin această cercetare, așa de documentată, s'a dovedit încă odată latinitatea noastră, continuitatea tradițiilor și trăinicia veșnică a rasei.

Studiul d-lui Stoicescu va atrage atenția oamenilor de știință asupra acestui aspect din viața și sufletul poporului nostru, necontestat urmaș și păstrător al atâtor părți din sufletul roman.

În aceste vremuri — când cercetările științifice serioase sunt aproape cu totul ignorate, uneori pare intenționat — am socotit necesar — fără de a face o recenzie amănunțită și a insista prea mult asupra meritelor acestei lucrări — să aduc și la cunoștința juriștilor noștri existența și însemnătatea ei și a volumelor omagiale din care face parte, în chip atât de distins.

Andrei Rădulescu

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECTIA III-a

Audiența dela 10 Noembrie 1926

Președinția D-lui D. Gh. Tăzlăuanu, Președinte

Ion Furtună cu Maria Dumitrescu

CAMBIE. — SOT EMITENT. — AUTORIZAȚIE MARITALĂ IMPLICITĂ
TRANSMITEREA PRIN GIR A CAMBIEI DE CĂTRE SOȚIE. —
ART. 270 AL 4 C. COM. ȘI 199 C. CIV.

Din faptul că un soț a semnat ca emitent o cambie în ordinul soției sale, rezultă implicit și autorizațiunea maritală ca soția să transmită prin gir cambia unei alte persoane, căci altfel, dacă s'ar decide că emiterea cambiei în aceste condițiuni nu cuprinde implicit și autorizațiunea pentru gir, ar fi a admite posibilitatea imobilizării cambiei în mâinile unei persoane și deci a tăgădui aceșui efect de comerț caracterul lui tipic de efect circulator.

No. 1002.—Admis recursul făcut de către Ion Furtună în contra deciziei cu No. 79 | 936 a Curții de apel din București în proces cu Maria Dumitrescu.

S'au ascultat d-nii avocați C. Gregorian și H. Friedman pentru ecurent.

Curtea deliberând,

Asupra motivului III de recurs:

III. „Exces de putere violarea art. 270 al 4 cod. com. 199 cod. civ. Nemotivare“.

Considerând că faptul semnării unei cambii de către soț — ca emitent — în ordinul soției, implică în mod necesar față de caracterul specific al cambiei și de menirea ei ca efect de circulațiune, autorizațiunea maritală de a transmite prin gir cambia unei alte persoane;

Că, a decide într'altfel, și anume că emiterea unei cambii în arătatele condițiuni nu cuprinde implicit și autorizațiunea pentru gir, este a admite posibilitatea imobilizării cambiei în mâinile unei per-

soane și deci a tăgădui acestui efect de comerț caracterul lui tipic de efect circulator, ceiace în drept este inadmisibil.

Considerând că dacă, în adevăr autorizațiunea maritală pentru transmiterea unui titlu de creanță emis de soț în favoarea soției, fără clauza „la ordin“, constituie o operațiune juridică distinctă de emiterea titlului, și ca atare, trebuie să rezulte lămurit din manifestarea expresă sau tacită a soțului în acest sens, — nu este tot astfel atunci când soțul înțelegând să se oblige strict în forma cambială, el aderă prin aceasta la toate urmările și efectele inerente acestui mod de obligațiune și deci la transmisiunea cambiei prin gir care, nu e decât urmarea necesară a clauzei „la ordin“ consimțită de el;

Că, așa fiind, numai cu violarea acestor principii și a dispozițiilor art. 270 și urm. relative la forma și efectele cambiei, Curtea de Apel a anulat ca lipsit de autorizațiune maritală girul pus pe o cambie emisă de soț în ordinul soției girante.

Că dar al treilea motiv de casare fiind întemeiat, fără a mai discuta celelalte motive recursul urmează a fi admis;

Pentru aceste motive, casează.

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 6 Octombrie 1926

Președinția D-lui Ar. Alexandrescu, consilier

Fiuța Popovici cu Ministerul de război și C. F. R.

TRANSPORT.—(CONTRACT DE)—TRANSPORT DE MĂRFURI.—TRANSPORT DE PERSOANE.—ACȚIUNE ÎN JUSTIȚIE.—PRESCRIPȚIUNE.—ART. 947 ȘI 956 C. COM.

Dispozițiunile art. 956 c. com. se referă numai la prescripțiunea acțiunilor derivând din contractul de transport de lucruri sau mărfuri iar nu și la prescripțiunea acțiunilor derivând din întreprinderile de transporturi de persoane care rămân supuse prescripțiunii comerciale ordinare prevăzută în art. 947 cod. comercial.

No. 810 bis, Admis recursul făcut de către Fiuța Gh. Popovici în contra deciziunii Curții de apel din Iași S. I cu No. 29 | 923 în proces cu Direcția C. F. R. și Ministerul de Război,

S'au ascultat d-nii avocați. H. Osnovorian pentru recurenta, Berendei pentru intimata Direcție a C. F. R. și Guran pentru intimatul Minister de Război

Curtea deliberând,

Având în vedere că prin decizia atacată, Curtea de fond judecând că culpa Căilor Ferate pentru moartea cauzată unui călător într'un accident de

transport, este de natură contractuală, iar nu delictuală, a decis că acțiunea în daune derivând în acest caz din contractul de transport se prescrie prin șase luni, conform art. 956 cod. com., și făcând aplicațiunea, în speță, a citatului text, a declarat prescrișă acțiunea în daune a recurentei — soția defunctului C. Popovici, victimă a accidentului de la Ciovea întâmpiat în Decembrie 1916, — pe motiv că această acțiune a fost introdusă după șase luni dela data accidentului.

Având în vedere că printre alte motive de recurs, recurenta a invocat și pe acela, că instanța de fond a aplicat greșit art. 956 cod. com. la transportul persoanelor, când din textul lui rezultă că nu e aplicabil decât acțiunilor derivând din transportul de lucruri, și că prin urmare toate celelalte acțiuni care derivă din alte fapte de comerț, cum ar fi întreprinderile de transport de persoane, sunt supuse termenelor de prescripțiune comercială ordinară de 10 ani, potrivit art. 947 cod. comercial.

Considerând că, din modul de redacțiune al art. 956 cod. com., rezultă în mod clar că, el nu se referă decât la prescripțiunea acțiunilor derivând din contractul de transport de lucruri sau de mărfuri; că, în adevăr, după ce prin alin. II fixează termenele de prescripțiune în raport cu depărtarea „piețelor“ de destinațiune, în ultimul aliniat, prin care determină momentul începător al prescripției, arată că prescripțiunea începe a curge, în caz de pierdere totală, din ziua în care „lucrurile transportate“ trebuie să ajungă la destinațiune, iar în caz de pierdere parțială, avarie sau întârziere, din ziua predării mărfurilor în primirea destinatarului.

Că, dar este cert că, în aplicațiunea acestui articol legiuitorul nu a înțeles să înglobeze și acțiunile derivând din întreprinderile de transporturi de persoane, așa că aceste acțiuni rămân supuse regulilor și termenelor prescripțiunii comerciale ordinare din art. 947 cod. comercial, afară numai dacă partea lezată prin reaua execuțiune a întreprinderii — găsindu-se în afara raportului contractual — nu înțelege a-și întemeia — ceea ce este în dreptul său legitim — acțiunea sa în daune pe culpa delictuală civilă a întreprinzătorului de transport, în care caz acțiunea e supusă regulilor de prescripțiune din codul civil;

Că, astfel fiind, urmează că în speță Curtea de Apel numai cu violarea principiilor mai sus arătate și greșita aplicațiune a art. 946 cod. comercial, a putut declara prescrișă după șase luni, acțiunea în daune a recurentei, deși este constant că daunele se reclamau, nu pentru pierderea unor lucruri sau mărfuri ca obiect al contractului de transport, ci pentru aceia mai gravă a vieții soțului ei, provocată — se pretinde — din culpa Direcțiunii C.

F. R., ca întreprinzătoare de transporturi de persoane;

Că, de aceea, acest motiv de casare este fondat și recursul admitându-se pe baza lui, devine inutilă și fără interes în cauză discuțiunea celorlalte motive.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUC. S. IV-a

Audiența dela 23 Iunie 1926

Președinția D-lui D. Bagdat, consilier

Elena și Petre Marinescu cu Soc. anonimă „Metalica“

DOTA. — IMOBIL DOTAL. — INSTRĂINAREA LUI CU AUTORIZAȚIA JUSTIȚIEI.—DACĂ TERȚUL CUMPĂRĂTOR ESTE ÎNDATORAT A VERIFICA DACĂ FORMALITĂȚILE PROCEDURALE AU FOST BINE ÎNDEPLINITE CÂND TRIBUNALUL A ÎNCUVINȚAT INSTRĂINAREA IMOBILULUI DOTAL.—ART. 1253 C. CIVIL.

1. Dacă chiar în cazul când înstrăinarea unui imobil dotal a fost încuviințată de instanțele judecătorești, soții pot cere anularea vânzării când ea a fost admisă pentru alte cauze de cât cele exceptate de lege, fiind-că nulitatea rezultă virtual din călcarea dispozițiilor imperative ale legii, atunci însă când justiția respectând principiul legii, a apreciat numai greșit faptele în materialitatea lor, cumpărătorul nu se mai poate teme de o turburare tardivă, fiind-că verificarea faptelor este un atribut suveran al instanței.

Ast-fel, când actul dotal prevede posibilitatea înstrăinării imobilului dotal cu permisiunea Justiției și după o prealabilă expertiză instituită prin oficiul Tribunalului, terțul cumpărător nu are a se ocupa de modul cum s'a efectuat expertiza și cum s'au îndeplinit formele de ordin procedural, fiind-că acestea sunt circumstanțe lăaturalnice principiului în sine, închise în cadrul mijloacelor de verificarea faptelor, pe cari numai Tribunalul are a le aprecia.

No. 190.—Respins apelul făcut de către Elena și Petre Marinescu în potriva sentinței civile No. 1193/924 a Trib Ilfov S. IV în proces cu Soc. anonimă «Metalica».

S'au ascultat D-nii avocați Vasilescu Notara și Vl. Atanasovici pentru apolanți și Bolomey și Em. Pontazi pentru intimată.

Curtea,

Asupra apelului făcut de reclamanții: Elena P. Marinescu și Petre Marinescu personal și ca soț pentru autorizare, împotriva sentinței civile cu No.

1193/924, pronunțată de Tribunalul Ilfov, Secția IV-a civ.-corecțională.

Având în vedere concluziunile părților, actele și lucrările din dosar.

Având în vedere că, în fapt, din concluziunile părților și actele aflate în dosar, se constată următoarele:

Apelanta Elena Marinescu având un imobil situat în București, Șoseaua Mihai Bravu No. 8 și 10, evaluat prin act dotal în 1916, la suma de lei 157.000 și cum contractul îi permitea vânzarea cu autorizarea justiției, în urma unor expertize făcute de trei experți numiți de Tribunal, în Septembrie 1919, cu asentimentul soțului său, cere Tribunalului Ilfov autorizația de a-l vinde. Prin jurnalul din 17 Septembrie 1919 se numesc experți d-nii inginer Crețeanu, Trestianu și S. Simion; aceștia se prezintă pentru depunerea jurământului și se încheie un proces-verbal constatator, iscălit de un singur judecător, purtând data de Septembrie 1919, fără să se arate și ziua. Experții fac lucrarea fără să cheme pe soți, cari ceruseră expertiza, datând actul „Septembrie 1919“, fără să arate ziua, dar îl depun cu toții la Tribunal în ziua de 21 Ianuarie 1920. La 22 Ianuarie 1920, apelanta face cerere și Tribunalul, după ce verifică situația de fapt, dă autorizație de a vinde imobilul pe 400.000 lei și efectiv îl vinde Societății intime, depunându-se banii la Casa de Depuneri. La 5 Iunie 1923 d-na Elena Marinescu face acțiune în anularea actului de vânzare, acțiune ce s'a respins de Tribunal și care se discută azi în apel.

Având în vedere că apelanta își sprijină pretențiunea sa: 1) pe faptul că experții numiți nu au depus jurământul în fața complectului Tribunalului sau a judecătorului delegat de complectul Tribunalului.

2) pe faptul că procesul-verbal de constatarea depunerii jurământului poartă ca dată numai luna și anul, fără să menționeze ziua.

3) pe faptul că actul de expertiză, deși a fost depus de experți la tribunal la o dată certă, totuși nu specifică decât luna și anul când a fost confecționat, fără să arate ziua.

4) Soții cari au solicitat expertiza nu au fost citați să asiste la facerea expertizei.

Având în vedere că codul civil pune principiul că imobilele dotate sunt inalienabile, principiu care suferă două feluri de excepțiuni: cele determinate de lege prin art. 1253 cod. civ. și cele determinate de voința părților prin contractul matrimonial.

Considerând că, inalienabilitatea bunurilor dotate este incontestabil edictată ca o măsură de protec-

Că, această voință a legii constituind o derogare față de interesele familiei.

dela principiul general al liberei circulațiuni a bunurilor, legiuitorul nu a putut merge atât de departe încât să sacrifice complet interesele terților și tocmai pentru a coordona conflictul acestor două interese a impus obligațiunea afișerii actului dotal, pentru ca terții să știe dacă și în ce măsură pot contracta asupra bunurilor dotale.

Că, de aci se degajează ideea că un terțiu atunci când contractează asupra unui bun dotal are să se raporteze la excepțiunile prevăzute de lege sau la dispozițiunile actului dotal.

Considerând că, atunci când se cere înstrăinarea unui bun dotal, legea impune obligatoriu autorizarea justiției, tocmai pentru a se verifica elementul legal al cererei.

Că, atunci când justiția avizează favorabil și bunul este înstrăinat efectiv, firește că în respectul principiului inalienabilității, anularea vânzării se poate cere de soți atunci când înstrăinarea s'a admis pentru alte cauze decât cele exceptate de lege, fiindcă nulitatea rezultă virtual din călcarea dispozițiunilor imperative ale legii.

Că, dacă însă justiția respectând principiul, a apreciat greșit faptele în materialitatea lor, cunpărătorul nu se poate teme de o turburare tardivă, fiindcă verificarea faptelor este un atribut exclusiv al instanței.

Considerând că, atunci când excepțiunea de înstrăinare a bunului dotal ar reeși din voința părților manifestată în contractul matrimonial, urmează a se aplica aceiaș logică, fiindcă principiul juridic este acelaș, excepțiunea contractului înlocuind voința legii.

Considerând că în ipoteza când actul dotal ar prevede generic posibilitatea înstrăinării cu permisiunea justiției, după o expertiză, terțul nu are a se ocupa decât dacă s'a îndeplinit condițiunea principală și anume dacă s'a efectuat expertiza instituită prin oficiul Tribunalului și dacă instanța apreciind asupra acestei lucrări, și-a dat avizul. Modul cum expertul a fost chemat și modul cum a primit însărcinarea, jurând înaintea unui judecător delegat formal sau implicit, sau formele de alt ordin procedural, nu-l pot preocupa, fiindcă toate acestea sunt circumstanțe lăaturalnice principiului în sine, închise în cadrul mijloacelor de verificarea faptelor, pe cari numai Tribunalul are a le aprecia.

Considerând că, a decide altfel ar însemna a induce în eroare pe terțul de bună credință sau a-l transforma în element de control al Tribunalului, cerându-i mai multă diligență și pătrundere a situațiunilor, decât Tribunalul însăși, cece ar fi inadmisibil și în acelaș timp periculos pentru autoritatea instanței.

Având în vedere că în speță se constată că Tribu-

nalul, după cererea părților, a numit trei experți, așa cum prevede actul dotal.

Că acești experți, după ce au depus jurământul înaintea unui judecător, au evaluat imobilul dotal la suma de lei 304.215, adică cu mult mai mult decât evaluarea actului dotal, au depus lucrarea la registratură.

Că, Tribunalul, apreciind, a admis vânzarea, după intervenția soților, pentru suma de 400.000 lei.

Că, Tribunalul, dând acest jurnal față de întimată, principiul prevăzut în actul dotal este respectat și acoperit fiind de hotărîrea justiției, el nu poate fi făcut responsabil de erorile pe cari instanța le-a făcut cu ocaziunea verificărei faptelor și deci actul nu poate fi anulat.

Că, așa fiind, fără a mai discuta inutil în parte fiecare motiv din pretențiunea apelantei, pentru considerațiunile de mai sus, apelul de față este nefondat și urmează să fie respins ca atare.

Având în vedere și cererea de cheltuieli de judecată făcută de intimată, care prin respingerea apelului ca nefondat devine întemeiată și cheltuielile de judecată justificate pentru suma de 3000 lei, urmează a o admite și a obliga pe apelanți la plata lor.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelul.

Semnați: *D. Bagdat, N. Jack Constantinescu, L. Ștefănescu, Al. Stărcăa, D. Cernescu.*

TRIBUNALUL COVURLUI S. I

Audiența dela 17 Noembrie 1926

Președinția D-lui Aurel L. Vidrașcu, Judecător de sedință

M. Kirschtein cu Primăria Galați și a Buholtz Teodorescu și Ignat

ACCELERAREA JUDECĂȚILOR. — NEDEPUNEREA ÎNTÂMPINĂRE. — DREPTUL PĂRĂTULUI DE A SE APĂRA. — ART. 5 LIT. E ȘI 7 AL I DIN LEG. ACC.

Părătul care n'a depus întâmpinarea conform legii pentru accelerarea judecăților păstrează doar dreptul să se apere discutând în drept și în fapt mijloacele de apărare și probele reclamantului, fiind decăzut în cursul primei instanțe de a propune dovezi sau de a invoca mijloace proprii de apărare.

No. Admisă în parte acțiunea intentată de către M. Hirschtein în contra Primăriei Galați și A. Buholtz. S'au ascultat D-nii avocați Teodorescu și Ignat pentru reclamant și Pancu și V. Teodoru pentru părăți.

Tribunalul,

Asupra acțiunii în reg. sub No. 29887 din 926, făcută de Adv. Ionel I. Teodorescu în calitate de pro-

curor a lui M. Kirstein prin care cere a se obliga Primăria Municipiului Galați să se conformeze contractului de închiriere No. 7830 din 926, vizat de Ad-tia Fin. Covurlui sub No. 4526 din 926, și în conștință să-i predea ghereta de măcelărie din Piața Negri trecătoarea A. C. deținută pe nedrept de A. Buholz acționat și el în acest scop.

Având în vedere actele dela dosar și susținerile părților;

Având în vedere că este vorba de o acțiune de drept comun făcută ulterior punerii în aplicare a legii accelărării.

Că reclamantul satisfăcând dispozițiunile acestei legi a făcut să se comunice părților câte un exemplar după acțiune și copii după acte cu invitațiunea scrisă de a se conforma dispozițiunilor art. 4 a legii, în termen de 8 zile. Că părții nu s'au conformat acestei invitațiuni nefăcând întâmpinări. Că totuși invocând disp. art. 7 al. I susțin că pot opune în apărarea lor orală nulitatea contractului de închiriere No. 7920 din 926, a cărui executare se cere și în consecință să ceară respingerea acțiunii, arătând că nulitatea rezultă din considerațiunea că potrivit art. 36 din legea pentru administrarea Comunelor Urbane din 1914 ori și ce închiriere făcută de Comună trebuie efectuată prin licitațiune publică care în speță nu s'a făcut, dar care totuși față de excepția prevăzută în art. 71 legea comptabilităței Publice nu era necesară, chiria fiind sub suma de 30000 lei, și deci închirierea se putea face și prin bună învoială, dar potrivit aceluiași text, pe lângă semnătura Primarului este necesară și autorizarea Comisiunii interimare după cum și ulterioara aprobare a Ministerului, formalități care nu rezultă că au fost satisfăcute și în consecință convențiunea este nulă.

Având în vedere că art. 5 lit. e legea accelărării impune părîtului sub sancțiunea decăderii de a arăta prin întâmpinare *toate mijloacele cu care se apără*, dispozițiune completată cu aceia din art. 7 al. I, prin care se arată că neconformându-se acestei obligațiuni părîtul păstrează numai doar dreptul să se apere prin discutarea în fapt și în drept a temeinicii susținerilor și probelor reclamantului.

Că deci se stabilește o decădere nediscutabilă pentru părîtul ce nu a făcut întâmpinarea, care perde posibilitatea în tot cursul primei instanțe de a propune vreo dovadă sau de a invoca mijloace noi de apărare fondate pe premise altele de cât acelea provocate de reclamant — în afară de chestiunile de ordine publică — rămânându-i doar posibilitatea, cum am spus, să se slujească de probele administrate de reclamant și să combată susținerile acestuia în sensul de a trage alte concluzii din aceleași premise, sau de a da o altă interpretare aceluiași principii de drept sau chestiunii de fapt.

Că aceasta este creată în scopul evitărei oricărei surprinderi, punând și pe reclamant, după cum și el l-a pus pe părît în măsură de a avea din timp cunoștință de modul cum acesta înțelege să se apere și de mijloacele de care se va servi, spre a fi pregătit complet în antamarea discuțiunii orale.

Având în vedere că nulitatea actului de închiriere pentru vicii de formă nefiind o chestiune de ordine publică, însă fiind un mijloc nou de apărare asupra căruia nu s'au făcut discuțiuni în scris în prima fază a procesului, indicată prin cap. I a legii, care este de fapt o cerere principală a părților propusă pe această cale în scopul de a face să se respingă pretențiunea îndreptată în contra lor, nu mai poate fi ridicată astăzi pentru prima oară când n'a fost anunțată prin întâmpinare.

Având în vedere contractul vizat de Administrația Financiară Covurlui sub No. 4526 din 926, prin care Primăria Galați, prin Președintele Comisiunii Interimare se obligă a închiria reclamantului ghereta din Piața Negri trecătoarea A. C. pe timp de trei ani cu începere dela 1 Octombrie 1926, și cu preț de lei 25000 anual plătit în 4 rate.

Având în vedere că din actele dela dosar, rezultă că reclamantul a depus rata chiriei pe trimestrul Octombrie 1926 și că a somat la 7 Octombrie 1926, Primăria să-și execute obligația de a-i preda ghereta ce este deținută de părîtul Buholtz în baza unui contract expirat la 1 Octombrie 1926 prin a-jungere la termen.

Că potrivit art. 1021 c. c. partea este îndreptățită a cere executarea unei convențiuni.

Că deci primul capăt de cerere fiind fondat urmează a fi admis.

Având în vedere că s'au cerut și daune cominatorii pentru fiecare zi de întârziere în predarea gheretei.

Că însă această cerere nu se justifică cu nimic.

Că posesiunea imobilului — obținându-se câștig de cauză — se poate căpăta prin mijloacele cunoscute de executare, Primăria fiind a fi privită ca ori și ce particular, nefiind vorba de un act de autoritate sau de o obligație inexcutabilă în fapt.

Că deci acest ultim capăt de cerere fiind nefondat cată a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive admite în parte acțiunea etc.

Semnat: *Aurel Vidrașcu.*

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a'i trimite cât mai neîntârziat costul abonamentului rămas neachitat.

Table de materii pe anul 1926 s'a pus sub tipar și a apare săptămâna viitoare când se va trimite abonaților în curent cu plata abonamentului fără altă plată suplimentară.
